

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Кафедра загальної та клінічної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

“08”

08 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Реабілітаційна психологія»

Освітня програма «Реабілітаційна психологія»

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність 053 Психологія

факультет психології

Робоча програма з курсу «Реабілітаційна психологія» для студентів галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 053 «Психологія» за освітньо-професійною програмою «Реабілітаційна психологія» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти – 28с.

Розробник програми: **Іванцев Наталія Ігорівна**, доцент кафедри загальної та клінічної психології, кандидат психологічних наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної та клінічної психології.
Протокол № 1 від « 29 » серпня 2022 р.

Завідувач кафедри
загальної та клінічної психології

В. П. Москалець

Схвалено науково-методичною комісією факультету психології.
Протокол № 1 від “30” серпня 2022 р.

Голова

Пілецька Л. С.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативна	
	Спеціальність: 053 Психологія		
Модулів – 1	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 180		6-й	6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4		Лекції	
		24 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		36 год.	12 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
120 год.		158 год.	
Мова навчання: Українська		Індивідуальні завдання год.	
	Вид контролю: іспит		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 30% / 70%

для заочної форми навчання – 15% / 85%

Мета навчальної дисципліни

Реабілітаційна психологія як навчальна дисципліна – це інтегративна дисципліна, що базується на наукових дослідженнях різних галузей психології, що у своїй основі поєднує механізм знань теоретичного і практичного характеру.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Реабілітаційна психологія» виступають психологічні аспекти процесу відновлення та розвитку порушених функцій внаслідок внутрішніх чи зовнішніх чинників на індивідуально-психологічному, особистісному й соціально-психологічному рівнях. У навчальній дисципліні до розгляду постають основні психологічні аспекти реабілітаційного процесу, психологічна складова ситуацій, в яких людина потребує реабілітації. Багато уваги зосереджено на загальних положеннях, принципах, прийомах та техніках психологічного супроводу у реабілітаційному процесі.

Метою курсу є: ознайомлення студентів з напрямками психологічної реабілітації та особливостями організації психологічної допомоги; з методами і прийомами необхідними для вирішення практичних завдань психологічної реабілітаційної роботи; у сприянні розвитку особистісних та професійних якостей майбутніх практичних психологів, їхньої подальшої самоосвіти.

Завдання вивчення навчальної дисципліни: створення у студентів цілісного уявлення про процес психологічної реабілітації, його етапи, напрями та форми; забезпечення тісного взаємозв'язку у навчальній діяльності теоретичного та практичного аспектів курсу реабілітаційної психології; сприяння формуванню у студентів навичок надання психологічної реабілітаційної допомоги; розвиток психологічної компетентності у сфері практичної психології.

Передумови для вивчення дисципліни. Місце навчальної дисципліни «Реабілітаційна психологія» визначається необхідністю для психологів знань, вмінь та навичок в організації реабілітаційного процесу з цільовими групами реабілітації; важливістю здійснення заходів з питань збереження психічного здоров'я населення. Дисципліна поєднує теоретичні та прикладні аспекти таких галузей знань як загальної психології, соціальної психології, вікової психології, психофізіології, психологія мотивації поведінки та діяльності, психологічного консультування, психотерапії, клінічної психології тощо.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

- ✓ **знати:** сучасний стан психології реабілітації; теоретичні основи психології реабілітації; різноманітні напрями психологічної реабілітації; цілі, завдання, принципи та етапи психологічної реабілітації; функції практичного психолога, вимоги до особистості, професійної підготовки фахівця та його роботи; етичні та правові засади психологічної реабілітації; принципи роботи з проблемами, що найчастіше зустрічаються в психологічній реабілітаційній практиці; техніки самореабілітації; сучасні методи психологічного корекції та психологічної реабілітації.
- ✓ **уміти:** визначати категорію клієнтів, які потребують психологічної реабілітації; визначати тип переживання кризового стану клієнта; використовувати техніки психологічної реабілітації, методи поновлення окремих психічних функцій; самостійно розробляти стратегію психологічного реабілітаційного процесу; будувати моделі ефективної поведінки клієнта у майбутньому; оцінювати результати психологічної реабілітації.

Програмні компетентності

Інтегральна Компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері психології та професійної підготовки у процесі навчання, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним, мислити концептуально, системно, саногенно.</p> <p>ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	<p>СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.</p> <p>СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.</p> <p>СК8. Здатність організовувати та здійснювати психологічну реабілітацію, надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).</p> <p>СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.</p> <p>СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку, адаптація до нових ситуацій у сфері професійної діяльності.</p>
Програмні результати навчання	
<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.</p> <p>ПР15. Вміти розробляти та впроваджувати індивідуальні та групові програми психологічної реабілітації.</p> <p>ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.</p> <p>ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.</p> <p>ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.</p> <p>ПР19. Організовувати і проводити реабілітаційно-психологічну роботу в умовах санаторно-курортного оздоровлення.</p> <p>ПР20. Здійснювати моніторинг та якісну оцінку психологічного супроводу та психореабілітаційних програм.</p>	

Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Теоретичні аспекти реабілітаційної психології.

Тема 1. Загальне поняття про реабілітацію.

Походження та сутність поняття «реабілітація». Історичні передумови появи та розвиток загальної концепції реабілітації. Основи реабілітації: біологічні, психічні, морально-етичні, науково-медичні соціально-економічні. Реабілітація як система. Принципи реабілітації: організаційні, технологічні та методологічні. Реабілітація як процес. Комплексний та системний характер реабілітаційного процесу. Соціальна сутність реабілітаційного процесу.

Тема 2. Реабілітаційна психологія у структурі психологічної науки і практики.

Предмет, мета і завдання сучасної реабілітаційної психології. Реабілітаційна психологія у системі психологічних наук. Місце психологічної реабілітації серед інших видів психологічної допомоги.

Психотерапевтичне втручання або психотерапевтична інтервенція, їхня характеристика. Психологічна реабілітація та її складові. Об'єкти, суб'єкти психологічної реабілітації. Методи, засоби, установи психологічної реабілітації.

Використання методів психологічної допомоги при реабілітації. Особливості самопомоги при реабілітації. Критерії ефективності психотерапевтичного впливу при реабілітації.

Організаційний аспект реабілітаційної психології. Вимоги до фахівців, які здійснюють реабілітаційні заходи. Мультидисциплінарна команда з реабілітації. Роль психолога у роботі міждисциплінарних груп, задіяних для реабілітації. Нормативно-правові акти, які регулюють процес психологічної реабілітації.

Тема 3. Мотиваційний чинник у реабілітаційному процесі.

Поняття мотивації, принципи та підходи роботи з мотивацією у практичній психології. Мотивація людини до реабілітації. Мотивація виживання й відновлення у логотерапії В. Франкла. Внесок М. Еріксона у теорію і практику роботи з мотивацією до видужання й відновлення. Психічний стан людини, яка потребує реабілітації: діагностика та вибір адекватних засобів реабілітації. Роль емпатії, дистанціювання та принцип «найбільш важливий клієнт». Особливості психологічного мотивування у реабілітаційному процесі: індивідуальний підхід, актуалізація компенсаторних ресурсів, застосування нестандартних інтервенцій та мотивуючих історій.

Тема 4. Стадії реабілітаційного процесу

Стадії реабілітаційного процесу та їх характеристика. Терапевтичне завдання на всіх стадіях відновлення. Особливості часової орієнтації на різних стадіях відновлення. Фокус допомоги на стадіях відновлення. Склад, рамки та згуртованість групи на різних стадіях відновлення. Характеристика терпимості до конфліктів на різних стадіях відновлення. Часові обмеження стадій відновлення. Особливості структури групи на стадіях відновлення. Критерії подолання травми.

Тема 5. Особливості побудови реабілітаційної програми.

Реабілітаційний процес та його фази (гостра фаза з акцентом на заходах медичної реабілітації, фаза підготовки до реабілітації та пошуку форм реабілітації, фаза власне реабілітації, фаза соціальної та професійної інтеграції). Основні принципи психологічної реабілітації.

Етапи визначення реабілітаційної програми: проведення реабілітаційно-експертної діагностики; використання МКФ у формулюванні реабілітаційного діагнозу; передбачення реабілітаційного прогнозу; визначення заходів, технічних засобів реабілітації та послуг. Вікові особливості та їх врахування при плануванні реабілітаційного процесу. Види реабілітаційних програм та умови їх проведення.

Тема 6. Психологічний інструментарій реабілітаційного процесу.

Психодіагностичні інструменти для проведення скринінгу і психологічної діагностики постраждалих від психотравмивних ситуацій. Базові принципи психодіагностики постраждалих осіб (безпеки, зацікавленості, мінімізації травми, відповідальності, конфіденційності, професіоналізму та професійної відповідальності, достатнього мінімуму, чіткого розуміння меж професійної компетентності). Психодіагностика осіб, що пережили травмуючу подію. Класифікація психологічних методик, що застосовуються у реабілітології. Короткі характеристики психодіагностичних методик.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Практичні аспекти реабілітаційної психології.

Тема 7. Особливості психологічної реабілітації осіб з обмеженими можливостями.

Загальні аспекти реабілітації людини з обмеженими можливостями. Реабілітаційні проекти та їх напрямки. Основні завдання психологічної реабілітації людей з обмеженими можливостями. Вплив соціально-психологічних факторів на ефективність реабілітації людей з обмеженими можливостями. Соціально-психологічні проблеми сімей, які виховують дітей з обмеженими можливостями. Психологічна допомога родинам з дитиною, яка має особливі потреби. Реабілітаційна культура та реабілітаційна активність батьків. Психологічна просвіта батьків. Форми групової та індивідуальної роботи з батьками.

Тема 8. Психотравмівні і кризові ситуації в реабілітаційній психології

Поняття «психотравма». Психотравма як стан, як ситуація чи подія. Типи травмівних подій. Їх основні характеристики. Життєва ситуація та ресурс психічного здоров'я людини. Класифікація життєвих ситуацій відповідно рівня їхньої об'єктивної складності та впливу на психічне здоров'я. Кризи життєвих втрат. Кризовий стан та його характерні ознаки. Ендогенні кризові стани та їх психологічний супровід. Кризові стани, викликані сильним стресом із загрозою здоров'ю та життю людини. Зміст, форми і методи психосоціальної допомоги дорослим і дітям у різноманітних життєвих кризових ситуаціях. Основні стратегії антикризової допомоги. Напрямки реабілітаційних програм. Травми пережитого насильства. Зміст та сутність реабілітації з жертвами насилля та причин, що зумовлюють її необхідність. Особливості психологічної реабілітації дітей, котрі зазнали сексуального насильства. Стадії реабілітаційного зцілення після насильства.

Тема 9. Реабілітаційна психологія залежностей.

Види патологічних залежностей (адикцій). Критерії, психологічні ознаки та чинники формування патологічної залежності. Стадії формування й розвитку залежностей. Підходи, напрямки та принципи реабілітації осіб з патологічними залежностями. Принципи роботи амбулаторної соціально-психологічної реабілітації осіб залежних від алкоголю. Концептуальні основи реабілітації неповнолітніх, які зловживають психоактивними речовинами. Основи психологічної реабілітації осіб, залежних від алкоголю, наркотиків та інших психоактивних речовин. Профілактика рецидивів. Програма "12 Кроків": зміст та можливості.

Тема 10. Психологічна допомога постраждалим внаслідок психотравмівних подій.

Специфіка потреб внутрішньо переміщених осіб. Методи та техніки психологічної допомоги у роботі з внутрішньо переміщеними особами. Психологічна допомога дітям із травмівним досвідом. Зміст психологічної допомоги дітям з тимчасово переселених родин. Соціально-психологічна допомога особам, що пережили полон та тортури. Організація соціально-психологічної допомоги полоненим та жертвам тортур: основні завдання, принципи та складові комплексної реабілітації. Психологічна допомога ветеранам війни. Причини та види залежностей в учасників бойових дій: шляхи подолання. Роль екзистенційних переживань у подоланні травмівного досвіду. Психологічна допомога сім'ям демобілізованих військовослужбовців.

Тема 11. Психологічна реабілітація військовослужбовців.

Завдання, форми та основні етапи організації системи психологічної реабілітації військовослужбовців. Мета, завдання, умови проведення на кожному з етапів системи медико-психологічної реабілітації. Психопрофілактична робота з військовослужбовцями зі складу групи посиленої психологічної уваги. Основні принципи та критерії діагностики ПТСР і розладів адаптації. Медико-психологічна реабілітація військовослужбовців з ПТСР та її методи. Показання та протипоказання до проведення психологічної реабілітації військовослужбовців. Технології подолання відчуження в учасників бойових дій. Психологічна допомога родинам військовослужбовців.

Тема 12. Профілактики та подолання наслідків професійного вигорання.

Причини виникнення, характер розгортання та симптоматика вторинної травматизації фахівців. Особливості психологічної профілактики професійного вигорання. Принципи психогієни та психопрофілактики професійного вигорання. Подолання наслідків професійного вигорання. Рівні розгортання психологічної профілактики професійного вигорання та ресурси професіонала.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти реабілітаційної психології.												
Тема 1. Загальне поняття про реабілітацію.	14	2	2			10	14		1			15
Тема 2. Реабілітаційна психологія у структурі психологічної науки і практики.	16	2	4			10	12	1	1			10
Тема 3. Мотиваційний чинник у реабілітаційному процесі.	14	2	2			10	12	1	1			10
Тема 4. Стадії реабілітаційного процесу	16	2	4			10	17	1	1			15
Тема 5. Особливості побудови реабілітаційної програми	16	2	4			10	17	1	1			15
Тема 6. Психологічний інструментарій реабілітаційного процесу.	14	2	2			10	16		1			15
Разом за змістовим модулем 1	90	12	18			60	90	4	6			80
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти реабілітаційної психології.												
Тема 7. Особливості психологічної реабілітації осіб з обмеженими можливостями	14	2	2			10	17	1	1			15
Тема 8. Психотравмівні і кризові ситуації в реабілітаційній психології	16	2	4			10	12	1	1			10
Тема 9. Реабілітаційна психологія залежностей	19	2	2			15	16	1	1			14
Тема 10. Психологічна допомога постраждалим внаслідок психотравмівних подій	19	2	4			15	16	1	1			14
Тема 11. Психологічна реабілітація військовослужбовців	19	2	4			15	17	1	1			15
Тема 12. Профілактики та подолання наслідків професійного вигорання	14	2	2			10	12	1	1			10
Разом за змістовим модулем 2	90	12	18			60	90	6	6			78
Всього годин	180	24	36			120	180	10	12			158

**Теми семінарських занять
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальне поняття про реабілітацію	2
2	Реабілітаційна психологія у структурі психологічної науки і практики	4
3	Мотиваційний чинник у реабілітаційному процесі	2
4	Стадії реабілітаційного процесу	4
5	Особливості побудови реабілітаційної програми	4
6	Психологічний інструментарій реабілітаційного процесу	2
7	Особливості психологічної реабілітації осіб з обмеженими можливостями	2
8	Психотравмівні і кризові ситуації в реабілітаційній психології	4
9	Реабілітаційна психологія залежностей	2
10	Психологічна допомога постраждалим внаслідок психотравмівних подій	4
11	Психологічна реабілітація військовослужбовців	4
12	Профілактики та подолання наслідків професійного вигорання	2
Всього		36

**Теми семінарських занять
Заочна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальне поняття про реабілітацію. Реабілітаційна психологія у структурі психологічної науки і практики.	2
2	Мотиваційний чинник у реабілітаційному процесі. Стадії реабілітаційного процесу.	2
3	Особливості побудови реабілітаційної програми. Психологічний інструментарій реабілітаційного процесу.	2
4	Особливості психологічної реабілітації осіб з обмеженими можливостями. Психотравмівні і кризові ситуації в реабілітаційній психології.	2
5	Реабілітаційна психологія залежностей. Психологічна допомога постраждалим внаслідок психотравмівних подій.	2
6	Психологічна реабілітація військовослужбовців. Профілактики та подолання наслідків професійного вигорання	2
Всього		12

Самостійна навчальна робота студентів

Семестр / тема	Зміст самостійної роботи	Обсяг (год.) денна форма/ заочна форма	Форма контролю	Тиждень, на якому здійснюється контроль
VI/1	<p>Тема: Загальне поняття про реабілітацію</p> <p>Зміст самостійної роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - підготувати термінологічний словник до теми; - опрацювати запропоновану літературу та систематизуйте прочитане у вигляді конспекту за запропонованим планом: <ol style="list-style-type: none"> 1. Історичні аспекти виникнення реабілітології як науки та практичної дисципліни. 2. Система реабілітації: мета та завдання, принципи; складові та структура реабілітаційного процесу; реабілітаційні заходи (медичні, психологічні, фізичні, педагогічні, соціальні, трудові, технічні, правові). 3. Комплексний та системний характер реабілітаційного процесу. Соціальна сутність реабілітаційного процесу. - ознайомитися із запропонованою літературою та опитувальниками оцінки якості життя. Яке значення для психологічної реабілітації має оцінка якості життя клієнта? (Дайте письмову відповідь). Оцініть якість Вашого життя та задоволеність якістю життя за допомогою: «Опитувальника для оцінки якості життя» та «Опитувальника якості життя». Виявіть ті сфери життєдіяльності, що викликають у Вас найбільший дискомфорт та незадоволення. Дослідження проводиться індивідуально. - створити порівняльну таблицю щодо змісту систем заходів таких видів реабілітації, як нейрореабілітація, психологічна реабілітація, психолого-педагогічна реабілітація, соціальна реабілітація, професійна реабілітація. <p style="text-align: center;"><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [3; 11; 23; 25; 28; 39; 42]</p>	10/15	Усне письмове опитування (тестування), контроль самостійної роботи	і 2
VI/2	<p>Тема: Реабілітаційна психологія у структурі психологічної науки і практики</p> <p>Зміст самостійної роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - підготувати термінологічний словник до теми; - опрацювати запропоновану літературу та систематизуйте прочитане у вигляді конспекту за запропонованим планом: <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості психотерапії як методу психологічної реабілітації. 2. Особливості психологічного консультування як методу психологічної реабілітації. 3. Особливості психологічної корекції як методу психологічної реабілітації. 4. Характеристика й особливості використання дебрифінгу як методу психологічної реабілітації. - ознайомитися із методами регуляції та саморегуляції психічних станів. демонстрація застосування одного із методів саморегуляції психічних станів на семінарському занятті; - створити схему дисциплінарних та галузевих зав'язків реабілітаційної психології, як навчально-практичної дисципліни; - здійснити аналіз нормативно-правових актів, які регламентують процес психологічної реабілітації (Закони України, постанови Кабінету Міністрів України, накази 	10 / 10	Усне письмове опитування (тестування), контроль самостійної роботи	і 2

	<p>міністерства України) <i>Рекомендовані інформаційні джерела: [3; 10; 11; 25]</i></p>			
VI/3	<p>Тема: Мотиваційний чинник у реабілітаційному процесі Зміст самостійної роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - підготувати термінологічний словник до теми та питань до обговорення: <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття мотивації, принципи та підходи роботи з мотивацією у практичній психології. Мотивація людини до реабілітації. 2. Психічний стан людини, яка потребує реабілітації: діагностика та вибір адекватних засобів реабілітації. Реабілітаційний потенціал. 3. Особливості психологічного мотивування у реабілітаційному процесі: індивідуальний підхід, актуалізація компенсаторних ресурсів, застосування нестандартних інтервенцій та мотивуючих історій. - виконати запропоновані завдання у письмовій формі: <ol style="list-style-type: none"> 1. Опишіть психічний стан людини, яка потребує реабілітації, та обґрунтуйте необхідність діагностики і вибору адекватних засобів реабілітації. 2. Встановіть роль емпатії та дистанціювання у процесі реабілітації. 3. Опишіть особливості мотивування різних груп клієнтів до реабілітації. - ознайомитися із методикою «Реабілітаційний потенціал особистості» (автори Ю. Кулагіної та Л. В. Сенкевич) та із психотехнікою з когнітивної психотерапії «Позитивний шаблон», що призначена для точної та чіткої проробки цілей і послідовності кроків її досягнення та виконати (на власному прикладі). - обміркувати та презентувати пропозиції щодо методів мотивації осіб, яким необхідна реабілітація, у відвідуванні груп підтримки та груп взаємодопомоги. <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: [9; 12; 39]</i></p>	10 / 10	Усне і 4 письмове опитування (тестування), контроль самостійної роботи	
VI/4	<p>Тема: Стадії реабілітаційного процесу Зміст самостійної роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - підготувати термінологічний словник до теми та питань до обговорення: <ol style="list-style-type: none"> 1. Стадії відновлення. 2. Характеристика стадій відновлення: <ul style="list-style-type: none"> - терапевтичне завдання на всіх стадіях відновлення; - особливості часової орієнтації на різних стадіях відновлення, - фокус допомоги на стадіях відновлення, - склад, рамки та згуртованість групи на різних стадіях відновлення, - характеристика терпимості до конфліктів на різних стадіях відновлення, - часові обмеження стадій відновлення, - особливості структури групи на стадіях відновлення. 3. Критерії подолання травми. - створити таблицю характеристики стадій відновлення. - опрацювати запропоновану літературу та систематизувати у вигляді конспекту: <p>https://www.academia.edu/42927912/Реабілітаційні_технології_в_відновленні_психологічного_здоров'я_особистості_в_умовах_травматизації.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: [9; 12; 39]</i></p>	10 / 15	Усне і 4 письмове опитування (тестування), контроль самостійної роботи	

VI/5	<p>Тема: Особливості побудови реабілітаційної програми</p> <p>Зміст самостійної роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - підготувати термінологічний словник до теми та питань до обговорення: <ol style="list-style-type: none"> 1. Реабілітаційний процес та його фази. 2. Основні принципи виконання програми реабілітації та етапи визначення реабілітаційної програми (проведення реабілітаційно-експертної діагностики; використання МКФ у формулюванні реабілітаційного діагнозу; передбачення реабілітаційного прогнозу; визначення заходів, технічних засобів реабілітації та послуг). 3. Вікові особливості та їх врахування при плануванні реабілітаційного процесу. 4. Види реабілітаційних програм та умови їх проведення. - опрацювати запропоновану літературу щодо використання МКФ у формулюванні реабілітаційного діагнозу у інтернет-середовищі за покликанням: https://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/30000/1/Лекція%201_МКФ.pdf. <p>та систематизувати матеріал у вигляді конспекту.</p> <ul style="list-style-type: none"> - створити програму психологічної реабілітації (будь-яка ситуація на вибір) <p style="text-align: center;"><i>Рекомендовані інформаційні джерела: [12; 27; 35]</i></p>	10/15	Усне і письмове опитування (тестування), контроль самостійної роботи	6
VI/6	<p>Тема: Психологічний інструментарій реабілітаційного процесу</p> <p>Зміст самостійної роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - підготувати термінологічний словник до теми та питань до обговорення: <ol style="list-style-type: none"> 1. Психодіагностичні інструменти для проведення скринінгу і психологічної діагностики постраждалих від психотравмівних ситуацій. 2. Базові принципи психодіагностики постраждалих осіб (безпеки, зацікавленості, мінімізації травми, відповідальності, конфіденційності, професіоналізму та професійної відповідальності, достатнього мінімуму, чіткого розуміння меж професійної компетентності). 3. Класифікація психологічних методик, що застосовуються у реабілітології. - опрацювати запропоновану літературу та систематизуйте прочитане у вигляді конспекту за запропонованим планом: <ol style="list-style-type: none"> 1. Назвіть основні принципи психодіагностики постраждалих осіб. 2. Що таке скринінгове дослідження? 3. Перелічіть та схарактеризуйте методики, які можуть бути застосовані в психодіагностиці осіб, що пережили травмівну подію. 4. У чому особливості посткризової психологічної діагностики дітей різних вікових категорій? - виконати домашнє завдання: <p>Які б проективні методики ви включили до психодіагностичних засобів дослідження постраждалих осіб? Обґрунтуйте свій вибір.</p> <p>На прикладі однієї особи, засобами порівняльної таблиці, продемонструйте результати обстеження особи емпіричними та проективними методиками.</p> <p>Зробіть висновок.</p> <p style="text-align: center;"><i>Рекомендовані інформаційні джерела: [13; 17; 28]</i></p>	10/15	Усне і письмове опитування (тестування), контроль самостійної роботи	6

VI/7	<p>Тема: Особливості психологічної реабілітації осіб з обмеженими можливостями</p> <p>Зміст самостійної роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - підготувати термінологічний словник до теми; - завдання для самопідготовки: <ul style="list-style-type: none"> 1. Загальні та специфічні аспекти реабілітації людини з обмеженими можливостями. 2. Основні завдання психологічної реабілітації людей з обмеженими можливостями. 3. Вплив соціально-психологічних факторів на ефективність реабілітації людей з обмеженими можливостями. 4. Психологічна допомога родинам з дитиною, яка має особливі потреби. - підготувати реферат/доповідь: <ul style="list-style-type: none"> 1. Специфіка сімейної реабілітації дітей-інвалідів. 2. Реабілітаційна культура та реабілітаційна активність сім'ї. 3. Історичний екскурс та сучасний етап у розробці проблеми сім'ї, що виховує дитину з відхиленнями у розвитку. 4. Реабілітаційний потенціал інклюзивної освіти. Тьюторський супровід. - самостійно здійснити добір літератури та аналіз методики психологічного супроводу, які використовуються в психолого-педагогічній реабілітації дітей-інвалідів (на прикладі досвіду роботи реабілітаційних центрів). <p>Зробити повідомлення у групі.</p> <ul style="list-style-type: none"> - описати особливості організації терапевтичного середовища на основі запропонованої літератури: https://d-learn.pro/developer/course/view/1162 <p style="text-align: center;"><i>Рекомендовані інформаційні джерела: [4; 8; 44]</i></p>	10 / 15	Усне і 2 письмове опитування (тестування), контроль самостійної роботи
VI/8	<p>Тема: Психотравмивні і кризові ситуації в реабілітаційній психології</p> <p>Зміст самостійної роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - підготувати термінологічний словник до теми; - опрацювати запропоновану літературу та систематизувати матеріал у вигляді конспекту за запропонованим планом: <ul style="list-style-type: none"> 1. Типи травмивних подій. 2. Кризи життєвих втрат. 3. Травми пережитого насильства. - опишіть: <ul style="list-style-type: none"> - послідовність своїх дій в умовах екстремальної ситуації (наприклад, обстрілу): вночі, вдень; - кількома короткими реченнями-інструкціями послідовність дій для інших людей; - один із методів організації групи людей для виходу з епіцентру травмивної події. розробити проект міні-брошури для батьків травмованих дітей «Психологічна допомога в кризовій (надзвичайній) ситуації»; - здійснити добір психотерапевтичні метафори, що дозволять мінімізувати психотравму з приводу втрати близької людини у дітей різних вікових категорій; - ознайомитися із вправою «Безпечне місце» для обговорення отриманого досвіду в результаті її виконання. - опрацювати розділ 7 із колективної монографії «Актуальні проблеми сімейного насильства» під заг. ред. проф. Т.О.Перцевої, проф. В.В.Огоренко. Вид-во: Дніпро, 2021.С.160 - ознайомитися із матеріалами посібника «Психологічна реабілітація дітей, які зазнали психологічного насильства» ВГО 	10 / 10	Усне і 2 письмове опитування (тестування), контроль самостійної роботи

	<p>«Жіночий консорціум України», 2005 (покликання на джерело :http://skviravo.ucoz.ru/psixolog/psikhologichna_reabilitacija_ditej.pdf)</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: [14; 25; 28; 29; 33; 38; 39]</i></p>			
VI/ 9	<p>Тема: Реабілітаційна психологія залежностей Зміст самостійної роботи:</p> <p>- підготувати термінологічний словник до теми та відповідь на запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види патологічних залежностей (адикцій). 2. Критерії, психологічні ознаки та чинники формування патологічної залежності. 3. Стадії формування й розвитку залежностей. 4. Підходи, напрямки та принципи реабілітації осіб з патологічними залежностями. <p>- опрацювати запропоновану літературу та систематизувати у вигляді конспекту</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль психолога в структурі реабілітації нарко- та алкозалежних. 2. Психотерапевтичні моделі реабілітації нарко- та алкозалежних. 3. Особливості роботи психолога з неповнолітніми нарко- та алкозалежними і їх сім'ями. <p>- ознайомитися з моделлю соціально-психологічної реабілітації залежностей центру «Принцип +» (м. Івано-Франківськ). Порівняйте особливості його роботи з програмами роботи інших реабілітаційних центрів.</p> <p>- виявити перспективні підходи до реабілітації осіб, залежних від психоактивних речовин, які широко використовуються в зарубіжній практиці (покликання на джерела: Режим доступу: http://habitus.od.ua/journals/2020/20-2020/30.pdf; file:///D:/Downloads/1505-Текст%20статті-3018-1-10-20221121.pdf)</p> <p>Віднайти приклади сучасної професійної реабілітаційної програми в роботі з різними видами залежності.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: [14; 25; 28; 29; 33; 38; 39]</i></p>	15 / 15	Усне і письмове опитування (тестування), контроль самостійної роботи	4
VI/ 10	<p>Тема: Психологічна допомога постраждалим внаслідок психотравмивних подій Зміст самостійної роботи:</p> <p>- підготувати термінологічний словник до теми та питання до обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чи потрібно, надаючи психологічну допомогу вимушеним переселенцям, враховувати їхні національні та релігійні особливості? Відповідь обґрунтуйте. 2. Які, на вашу думку, слід проводити інформаційні заходи з місцевим населенням, у районах найбільшого поселення вимушених переселенців. 3. Загальні принципи допомоги вимушеним переселенцям та біженцям. 4. Які підходи та методики допомагають активізувати психологічні ресурси переселенця? 5. Що таке ресурсна карта і як вона використовується в наданні психологічної допомоги вимушено переселеним особам? 6. Які підходи та методи роботи можуть застосовуватися при роботі з переселенцями? 	15 / 15	Усне і письмове опитування (тестування), контроль самостійної роботи	6

	<p>7. Які психологічні резерви полоненого у переживанні ним кризи позбавлення волі?</p> <p>8. Знайдіть та прочитайте два художні твори про події різних епох, де описується жертва катування чи полону. Що об'єднує героїв різних творів та епох, що спільного у переживанні ними полону?</p> <p>9. Назвіть психологічні наслідки тортур для особи, що потрапила у полон.</p> <p>10. Перерахуйте положення інструкції щодо реагування на зникнення близької людини.</p> <p>11. Назвіть етапи алгоритму надання допомоги людині, що пережила полон.</p> <p>12. Які особливості допомоги членам родини людини, яка пережила полон?</p> <p>- розв'язання ситуаційних задач:</p> <p>На консультацію звернулася жінка із запитом, як їй поводитися. Рідні її чоловіка стали вимушеними переселенцями і оселилися в їхньому домі, в якому до цього часу вони проживали разом із дітьми та свекрухою. На її думку, вимушені переселенці почали зловживати гостинністю і поводитися як господарі. За словами жінки, свекруха підпала під їхній вплив, і тому вимагає переселення родини сина в невеличку «літню кухню» на подвір'ї будинку, залишаючи за «гостями» кімнати, які до цього займала родина сина.</p> <p>– Опишіть стратегію консультаційного процесу.</p> <p>– Що слід з'ясувати при інтерв'юванні?</p> <p>– Кого і з якою метою ви запросите на наступну зустріч, окрім клієнта?</p> <p>– Опишіть різні варіанти розв'язання проблеми клієнта.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [16; 15; 20; 29; 30; 34; 43]</p>			
VI/ 11	<p>Тема: Психологічна реабілітація військовослужбовців</p> <p>Зміст самостійної роботи:</p> <p>- підготувати термінологічний словник до теми;</p> <p>- опрацювати запропоновану літературу та систематизувати матеріал у вигляді конспекту за запропонованим планом:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність і зміст бойового стресу та обґрунтування потреби стресостійкої поведінки. 2. Теоретико-методологічні засади використання арт-терапії для реабілітації військовослужбовців-учасників бойових дій. 3. Потенціал ігрових технологій у реабілітаційній діяльності особового складу ЗСУ. 4. Перспективи застосування тренінгової технології у реабілітації військовослужбовців ЗСУ, що були задіяні у військових діях. 5. Можливості сімейної терапії у процесі здійснення комплексної реабілітації сімей військовослужбовців-учасників бойових дій. <p>- ознайомитися із методичними вказівками психологам, які залучені до психологічної роботи з військовослужбовцями на етапі відновлення (джерело: Кокун О.М., Агаєв Н.А., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Остапчук В.В. Психологічна робота з військовослужбовцями - учасниками АТО на етапі відновлення: Методичний посібник. Київ: НДЦ ГП ЗСУ, 2017. С.44)</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> [1;2; 5; 6; 12; 36; 41]</p>	15 / 15	Усне і 6 письмове опитування (тестування), контроль самостійної роботи	

VI/ 12	<p>Тема: Профілактики та подолання наслідків професійного вигорання</p> <p>Зміст самостійної роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - підготувати термінологічний словник до теми; - опрацювати запропоновану літературу та систематизуйте прочитане у вигляді конспекту за запропонованим планом: <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про професійне вигорання та вторинну травматизацію. 2. Вигорання та здоров'я особистості. 3. Ресурси стресостійкості та подолання вигорання. Особистісні та соціальні ресурси подолання вигорання. <ul style="list-style-type: none"> - виконати вправи: <ol style="list-style-type: none"> 1. «Потреби фахівця, що допомагає». <p>Дайте письмові відповіді на питання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Які з потреб задоволені на даний момент вашого життя достатньою мірою? - Які задоволені ще не повністю чи не задоволені взагалі? - Що можна зробити в даній ситуації, щоб задовольнити ці потреби? <ol style="list-style-type: none"> 2. «Підкріплююче та обмежуюче повідомлення про проблему». <p>Подумайте про певну проблему, що пов'язана з професійною діяльністю. Визначте обмежуючі повідомлення, що пов'язані з нею (наприклад, «Не думай!», «Не сердься!», «Не виявляй ініціативу!»). Протиставте їм підкріплюючі, тобто, позитивні твердження про самого себе; здорові твердження, які ми мало чули в дитинстві (наприклад, «Живи!», «Досліджуй світ!», «Підкріплюй свої почуття!»).</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. «Колесо особистісного благополуччя». <p>На основі зроблених висновків, означте власні «рецепти» покращення емоційного стану у складних для Вас ситуаціях та створіть «Банк психологічних ресурсів фахівця, що допомагає».</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: [10; 21; 32; 30; 37]</i></p>	10 / 10	Усне і 8	письмове опитування (тестування), контроль самостійної роботи
--------	--	---------	----------	---

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Реабілітаційна психологія» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принципи поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда
- методи письмового контролю: модульне письмове тестування; письмовий звіт, реферат
- методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Критерії оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- своєчасне і у повному обсязі виконання всіх навчальних завдань, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння самостійно аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку та розвитку;
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.

Засоби оцінювання

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, включаючи: оцінку роботи студента на семінарських заняттях, виконання завдань самостійної роботи, контрольної роботи та ІНДЗ, проміжного/підсумкового тестування.

Робота на лекціях.

Під час лекції студент не тільки слухає і фіксує лекційний матеріал, а ще й активно його реконструює. Для повного засвоєння лекційного матеріалу, студентові необхідно виконати ряд завдань: вписати визначення термінів (для термінологічного словника), доповнити перелік класифікації, привести приклад (відповідну ситуацію) тощо. Ці завдання студент може виконати в аудиторних або домашніх умовах. Виконання їх перевіряється викладачем на наступній лекції або ж семінарському занятті, присвяченому тій чи іншій темі навчальної дисципліни.

Усна відповідь на семінарському занятті.

Відповідь передбачає чіткий, аргументований, розгорнутий виклад студентом одного з питань плану семінарського заняття, винесеного до обговорення. При цьому недопустиме дослівне зачитування матеріалу та використання ксерокопій. Студент повинен бути готовий відповісти на будь-які запитання кожного семінарського заняття. Поточне усне опитування проводиться на кожному семінарському занятті. Критерії усного опитування на семінарських заняттях (у 5-ти бальній системі):

5 балів «відмінно» - ставиться за наявність у студента вичерпних і правильних знань щодо головних проблем, які розглядаються на семінарі. Знання мають бути осмисленими, що виявляється у повноті та адекватності їх пояснення. Вміння підходити до виконання завдань не лише у форматі репродукції, а й з елементами креативності.

4 бали - «добре» - ставиться за наявність у студента знань щодо більшості питань, які розглядаються на семінарському занятті. Притім, знання характеризуються адекватністю, але є частково усвідомленими (студент за формою відповідає правильно, а пояснити смисл може не завжди).

3 бали «задовільно» - ставиться за наявність у студента фрагментарних знань з теми семінару, які при цьому не завжди точно ним розуміються і недостатньо повно вербалізуються.

1-2 бали «незадовільно» - ставиться за відсутність у студента знань щодо головних проблем з теми семінарського заняття, або ж за наявність часткових знань, які він неправильно розуміє і неправильно трактує.

Самостійна робота.

Контроль самостійної роботи проводиться шляхом перевірки виконаних завдань. Усі контрольні заходи включено до 100- бальної шкали оцінювання. Даний вид роботи передбачає виконання завдань, спрямованих на узагальнення і закріплення вивченого матеріалу та виконується студентом у такій послідовності: підготовка до семінарського заняття, складання термінологічного словника та конспекту на основі аналізу першоджерел, письмова відповідь на деякі завдання до обговорення, створення таблиць, схем та реабілітаційних програм, написання есе, виконання вправ та їх аналіз, розв'язання ситуаційних задач. Знання студентів оцінюється з самостійної роботи за наступними критеріями:

5 балів «відмінно» - студент засвоїв теоретичний матеріал, який винесений на самостійну роботу, виконання усіх передбачених завдань; застосування для оформлення результатів самостійної роботи не тільки рекомендованої, а й додаткової літератури та творчого підходу; чітке володіння понятійним апаратом, методами навчальної дисципліни; вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Оформлення результатів самостійної роботи повинно бути логічним та послідовним;

4 бали «добре» - студент засвоїв теоретичний матеріал з відповідної теми, який винесений на

самостійну роботу; за умови виконання всіх вимог, які передбачено для оцінки "відмінно"; усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач; при наявності незначних помилок або не зовсім повних висновків за одержаними результатами. Оформлення виконаного завдання з самостійної роботи має бути послідовним;

3 бали «задовільно» - студент не повністю засвоїв тему для самостійного опрацювання; виконання усіх передбачених завдань не в повному об'ємі; не досконало володіє основними поняттями та положеннями навчальної дисципліни, невпевнено орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність знань;

1-2 бали «незадовільно» - студент не опанував навчальний матеріал з відповідної теми для самостійного опрацювання, не виконання усіх передбачених завдань; не володіє термінологією навчальної дисципліни, не орієнтується в її основних поняттях; не ознайомлений з першоджерелами та з рекомендованою літературою до предмету, відсутнє наукове мислення.

Контрольна робота

Перед написанням письмової (контрольної) роботи у форматі проблемних питань студенти отримують перелік тем і питань, які виносяться на письмову роботу (програмові вимоги) та посилання на навчально-методичну та наукову літературу із завчасно заданої теми для самостійної підготовки. Виконується цей вид роботи в межах аудиторних занять. Критерії оцінки контрольної роботи:

10-9 балів «відмінно» - студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей на контрольні запитання, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань.

7-8 балів «добре» - студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час письмових відповідей на контрольні запитання, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

5-6 балів «задовільно» - студент загалом володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час письмових відповідей на контрольні запитання, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

1-4 бали «незадовільно» - частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час письмових відповідей на контрольні запитання, допускаючи при цьому суттєві помилки.

Підсумкове/проміжне тестування.

Тестування здійснюється на основі складених викладачем тестових завдань до тем курсу. Для цього передбачені тестові завдання з вибором однієї правильної відповіді з чотирьох запропонованих. Критерії оцінки тестового контролю:

5 бали «відмінно» - студент дав не менше 90% правильних відповідей;

4 бали «добре» - студент дав не менше 70% правильних відповідей;

3 бали «задовільно» - студент дав не менше 50% правильних відповідей;

2-1 бали «незадовільно» - студент дав менше 50% правильних відповідей.

Індивідуальні завдання

Є однією з форм організації навчального процесу у закладах вищої освіти. Даний вид позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни, виконується студентами під керівництвом викладача. Індивідуальні завдання даються студентам в терміни, передбачені робочою навчальною програмою. Виконання індивідуальних завдань має сприяти виявленню та

актуалізації креативності студентів, поглибленню, концептуальному узагальненню та закріпленню знань і вмінь, яких вони набувають у процесі навчання.

Індивідуальні завдання виконуються самостійно і не входять до тижневого аудиторного навантаження студентів. Це вид науково-дослідної роботи бакалавра, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності. Викладач контролює виконання індивідуального завдання на консультаціях, графік яких розробляється і затверджується завідувачем кафедри на початку семестру.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання: анотація прочитаної додаткової літератури з курсу;

повідомлення з теми, рекомендованої викладачем; повідомлення з теми (без рекомендації викладача), самостійні дослідження; теоретико-методологічне дослідження у вигляді реферату.

Орієнтовна структура ІНДЗ – теоретико-методологічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Критерії оцінювання ІНДЗ:

- обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження
- критичний аналіз суті та змісту першоджерел
- виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності
- аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання
- доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження.

Студент може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – 5 балів.

Шкала оцінювання ІНДЗ (до прикладу дослідження у вигляді реферату)

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	5	відмінно
Достатній	4	добре
Середній	3	задовільно
Низький	2-1	незадовільно

ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

1. Вимоги до особистості психолога у розрізі здійснення ним психологічної реабілітації.
2. Особливості психологічного мотивування у реабілітаційному процесі: індивідуальний підхід, актуалізація компенсаторних ресурсів, застосування нестандартних інтервенцій та мотивуючих історій.
3. Причини та види залежностей в учасників бойових дій: шляхи подолання.
4. Роль екзистенційних переживань у подоланні травмівного досвіду.
5. Організація соціально-психологічної допомоги полоненим та жертвам тортур: основні завдання, принципи та складові комплексної реабілітації

6. Посттравматичний стресопохідний синдром як предмет психологічної реабілітації.
7. Загальні принципи та специфіка у підходах до реабілітації дітей і дорослих з депресивними порушеннями і депресіями.
8. Фанатизм як предмет психологічної реабілітації.
9. Філософська інтоксикація як предмет психологічної реабілітації.
10. Професійна етика у спеціалістів у сфері психологічної реабілітації залежностей.
11. Реабілітаційна допомога очевидцям стихійного лиха.
12. Реабілітаційна допомога учасникам масових заворушень.
13. Реабілітаційна допомога мирному населенню під час військових дій.
14. Вплив соціально-психологічних факторів на ефективність реабілітації людей з обмеженими можливостями.
15. Технології подолання відчуження в учасників бойових дій.

Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-
Семінарсько-практичне заняття (усні відповіді, тестовий контроль)	30
Самостійна робота (КСР)	5
ІНДЗ	5
Контрольна робота	10
Максимальна кількість балів (Екзамен)	50
Загальна кількість балів	100

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальної роботи, тестових завдань та контрольної роботи.

Виконання контрольних робіт здійснюється на основі використанням роздрукованих завдань або у вигляді тестових завдань.

Реферативні (ІНДЗ) дослідження, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C	задовільно	
60-69	D		
60-59	E		
26-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Проте у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача
«незадовільно»	виставляється студентіві, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентіві, який неспроможний до навчальної діяльності чи виконання фахової діяльності після закінчення ЗВО без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Методи навчання

Лекційна форма проведення занять, яка передбачає застосування таких методів: пояснювально-ілюстративного та проблемного викладання (евристичний діалог).

Семінарські та практичні форми занять, які передбачають застосування таких методів: частково-пошукового, дослідницького, репродуктивного, інтерактивного (метод дискусії, мультимедійні презентації).

Форми контролю

Усне опитування на семінарсько-практичних заняттях; контроль самостійної роботи; ІНДЗ; контрольна робота; тестування; підсумковий контроль. Форма підсумкового контролю – іспит.

Питання до іспиту

1. Походження та сутність поняття «реабілітація».
2. Історичні передумови появи та розвиток загальної концепції реабілітації.
3. Основи реабілітації: біологічні, психічні, морально-етичні, науково-медичні соціально-економічні.
4. Реабілітація як система. Принципи реабілітації: організаційні, технологічні та методологічні.
5. Реабілітація як процес. Комплексний та системний характер реабілітаційного процесу. Соціальна сутність реабілітаційного процесу.
6. Предмет, мета і завдання сучасної реабілітаційної психології.
7. Реабілітаційна психологія у системі психологічних наук. Місце психологічної реабілітації серед інших видів психологічної допомоги.
8. Психологічна реабілітація та її складові. Об'єкти, суб'єкти психологічної реабілітації.
9. Методи, засоби, установи психологічної реабілітації. Використання методів психологічної допомоги при реабілітації.
10. Організаційний аспект реабілітаційної психології.
11. Модель особистості реабілітаційного психолога, професійні функції та вимоги.
12. Характеристика й особливості використання дебрифінгу як методу психологічної реабілітації.
13. Саморегуляція у психологічній реабілітації. Характеристика методів психічної саморегуляції.
14. Самодопомога при реабілітації.
15. Особливості використання методів арттерапії у реабілітації.
16. Характеристика самонавіювання як методу реабілітації.
17. Поняття мотивації, принципи та підходи роботи з мотивацією у практичній психології. Мотивація людини до реабілітації.
18. Психічний стан людини, яка потребує реабілітації: діагностика та вибір адекватних засобів реабілітації. Реабілітаційний потенціал.
19. Особливості психологічного мотивування у реабілітаційному процесі: індивідуальний підхід, актуалізація компенсаторних ресурсів, застосування нестандартних інтервенцій та мотивуючих історій.
20. Стадії реабілітаційного процесу.
21. Характеристика стадій відновлення.
22. Реабілітаційний процес та його фази.

23. Основні принципи виконання програми реабілітації.
24. Етапи визначення реабілітаційної програми.
25. Вікові особливості та їх врахування при плануванні реабілітаційного процесу.
26. Види реабілітаційних програм та умови їх проведення.
27. Основні принципи психодіагностики постраждалих осіб. Скринінгове дослідження.
28. Методики, які можуть бути застосовані в психодіагностиці осіб, що пережили травмівну подію.
29. Особливості посткризової психологічної діагностики дітей різних вікових категорій.
30. Загальні аспекти реабілітації людини з обмеженими можливостями. Реабілітаційні проекти та їх напрямки.
31. Основні завдання психологічної реабілітації людей з обмеженими можливостями. Вплив соціально-психологічних факторів на ефективність реабілітації людей з обмеженими можливостями.
32. Соціально-психологічні проблеми сімей, які виховують дітей з обмеженими можливостями.
33. Психотравма як стан, як ситуація чи подія. Типи травмівних подій.
34. Кризи життєвих втрат.
35. Травми пережитого насильства. Зміст та сутність реабілітації з жертвами насилля та причин, що зумовлюють її необхідність.
36. Загальні принципи та специфіка у підходах до реабілітації дітей і дорослих з депресивними порушеннями і депресіями.
37. Особливості реабілітації залежностей. Підходи, напрямки та принципи реабілітації осіб з патологічними залежностями.
38. Зміст та сутність реабілітації з жертвами насилля та причин, що зумовлюють її необхідність.
39. Особливості психологічної реабілітації дітей, котрі зазнали сексуального насильства. Стадії реабілітаційного зцілення після насильства.
40. Специфіка потреб внутрішньо переміщених осіб. Методи та техніки психологічної допомоги у роботі з внутрішньо переміщеними особами.
41. Зміст психологічної допомоги дітям з тимчасово переселених родин. Напрямки роботи фахівця психологічного профілю з дітьми з тимчасово переселених родин.
42. Соціально-психологічна допомога особам, що пережили полон та тортури: організація та особливості.
43. Психологічна допомога ветеранам війни. Комунікативні стратегії та основні правила психологічної допомоги ветеранам. Практичне застосування моделі «GROW».
44. Причини та види залежностей в учасників бойових дій: шляхи подолання.
45. Роль екзистенційних переживань у подоланні травмівного досвіду.
46. Психологічна допомога сім'ям демобілізованих військовослужбовців.
47. Завдання, форми та основні етапи організації системи психологічної реабілітації військовослужбовців.
48. Медико-психологічна реабілітація військовослужбовців з ПТСР та її методи. Показання та протипоказання до проведення психологічної реабілітації військовослужбовців.
49. Технології подолання відчуження в учасників бойових дій. Психологічна допомога родинам військовослужбовців.
50. Особливості психологічної профілактики професійного вигорання. Рівні розгортання психологічної профілактики професійного вигорання та ресурси професіонала.

Інформативне та методичне забезпечення

Основні нормативні акти:

1. Про соціальні послуги (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, N 45, ст.358) (із змінами 2004-2017 р (Закон визначає основні організаційні та правові засади надання соціальних послуг особам, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги).
2. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні (Назва Закону зі змінами, внесеними згідно із Законом N 2249-VIII (2249-19) від 19.12.2017). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-1_5
3. Закон України Про освіту (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
4. Про психіатричну допомогу (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 19, ст.143) (Із змінами, 2013с. - 2018 р.р.). URL: https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/1_489-14
5. Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2011-12>
6. Закон України “Про запобігання та протидію домашньому насильству” (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 5, ст.35). URL: <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/2229-19#n231>
7. Про затвердження Положення про центр розвитку дитини/ Постанова Кабінету Міністрів України; Положення від 05.10.2009 № 1124 URL: https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/1_124-2009-%D0%BF
8. Про внесення змін до Типового положення про центр соціально-психологічної реабілітації дітей/ Постанова Кабінету Міністрів України від 21. 11. 2012 № 1128. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1_128-2012-%D0%BF
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 року № 528 «Про затвердження Порядку виплати грошової компенсації вартості проїзду учасників антитерористичної операції та постраждалих учасників Революції Гідності до суб'єктів надання послуг для проходження психологічної реабілітації та назад». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/528-2016-п>
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 року № 497 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів із психологічної реабілітації учасників антитерористичної операції та постраждалих учасників Революції Гідності». URL: <https://zakon.rada.RQV.ua/go/497-2Q17-n>
11. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 року № 1057 «Про затвердження Порядку проведення психологічної реабілітації учасників антитерористичної операції та постраждалих учасників Революції Гідності». URL: <https://zakon.rada.Rov.ua/laws/show/1057-2017-n>
12. Про затвердження Державної цільової програми з фізичної, медичної, психологічної реабілітації і соціальної та професійної реадаптації учасників антитерористичної операції та осіб, які брали участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації в Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, на період до 2022 року / Постанова Кабінету Міністрів України; Програма, Паспорт, Заходи від 05.12.2018 № 1021. URL: httpsh/zakon.rada.Rov.ua/laws/show/1_021_-2018-%D0%BF
13. Про затвердження Типового положення про мобільну бригаду соціальнопсихологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі. Постанова Кабінету Міністрів України; Положення від 22.08.2018 № 654. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/654-2018-%D0%BF>

14. Про схвалення Концепції розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року Розпорядження Кабінету Міністрів України; Концепція від 27.12.2017 № 101 8-р. URL: <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/l018-2017-%P1%80>
15. Про схвалення Концепції Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2023 року / Розпорядження Кабінету Міністрів України; Концепція від 10.10.2018 № 728- р URL: <https://zakon.rada.Rov.ua/laws/show/728-2018-%D1%80>
16. Про внесення змін до Положення про психологічну службу системи освіти України/ МОН України; Наказ, Положення, Нормативи від 02.07.2009 № 616. Зареєстровано: Мін'юст України від 23.07.2009 № 687/16703. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0687-09>
17. Про затвердження Переліку соціальних послуг, що надаються особам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати / Мінсоцполітики України; Ізказ, Перелік від 03.09.2012 № 537.Зареєстровано: Мін'юст України від 19.09.2012 № 1614/21926 (з доповненнями 2017 р.). URL: <https://zakon.rada.Rov.ua/laws/show/z1614-12>
18. Про організацію соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими / Наказ Міністерства юстиції України; Положення, Форма типового документа, Журнал від 04.11.2013 № 2300/5. Зареєстровано: Мін'юст України від 04.11.2013 № 1863/24395 URL: <https://zakon.rada.Rov.ua/laws/show/zl863-13>
19. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо проведення супервізії у соціальних службах / Міністерство соціальної політики України. Наказ від 5 січня 2015 року N 5 URL: <https://zakon.rada.Rov.ua/Ro/v0005739-15>
20. Про затвердження Державного стандарту соціальної адаптації/ Мінсоцполітики України; Наказ, Стандарт, Картка, Форма типового документа, План, Заходи від 18.05.2015 № 514. Зареєстровано: Мін'юст України від 05.06.2015 № 665/27110 URL: <https://zakon.rada.Rov.ua/laws/show/z0665-1514>
21. Про затвердження Положення про службу військового духовенства (капеланську службу) у Національній гвардії України / МВС України; Наказ, Положення від 24.03.2016 № 205. Зареєстровано: Мін'юст України від 14.04.2016 № 557/28687 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0557-16>
22. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги кризового та екстреного втручання / Мінсоцполітики України; Наказ, Стандарт, Журнал, Форма типового документа, Акт від 01.07.2016 № 716. Зареєстровано: Мін'юст України від 20.07.2016 № 990/29120 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0990-16>
23. Про затвердження Інструкції про організацію санаторно-курортного лікування, медичної та медико-психологічної реабілітації у Збройних Силах України / Міноборони України; Наказ, Інструкція від 04.11.2016 № 591. Зареєстровано: Мін'юст України від 28.11.2016 № 1538/29668 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/zl538-16>
24. Про затвердження Змін до Переліку соціальних послуг, що надаються особам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати/ Мінсоцполітики України. Наказ від 14.04.2017 № 626. Зареєстровано: Мін'юст України від 15.05.2017 № 615/3043 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0615-17>
25. Про затвердження Стандарту психологічної діагностики та форм документів з організації психологічної реабілітації учасників антитерористичної операції та постраждалих учасників Революції Гідності / Наказ Міністерства соціальної політики від 01.06.2018 № 810. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0723-18>
26. Про встановлення граничної вартості послуг із психологічної реабілітації учасників

антитерористичної операції та постраждалих учасників Революції Гідності у 2018 році / Наказ Міністерства соціальної політики від 26.04.2018 № 591. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0558-18>

27. Про затвердження Вимог до суб'єктів надання послуг із психологічної реабілітації та форми акта наданих послуг із психологічної реабілітації за рахунок бюджетних коштів / Наказ Міністерства соціальної політики від 27.04.2018 № 597. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0554-18>

28. Про затвердження примірного договору про надання послуг із психологічної реабілітації / Наказ Міністерства соціальної політики від 27.04.2018 № 598. URL: <https://legall00.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/psycholog-reabilit.pdf>

29. Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України / МОН України; Наказ, Положення від 22.05.2018 № 509. Зареєстровано: Мін'юст України від 31.07.2018 № 885/32337. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18>

Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій.
2. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни.
3. Підручники, навчальні посібники, довідники тощо.
4. Електронні варіанти тестів для підсумкового та проміжного контролю знань.

Рекомендована література

1. Бедюк М. В. Особливості реалізації програми «Психологічна допомога бійцям АТО та їхнім сім'ям». Збірник наукових праць РДГУ. 2016. Випуск 6. С. 18–21
2. Блінов О. А. Вплив стрес-факторів діяльності на військовослужбовців. Вісник НАОУ. К. : Міленіум, 2006. Вип. 2. С. 118–124
3. Бойко Г. М. Реабілітаційна психологія : посібник [для студ. вищ. навч. закл.]. Полтава : АСМІ, 2010. 240 с.
4. Бочелюк В.Й. Психологія людини з обмеженими можливостями : навчальний посібник / В.Й. Бочелюк, А.В. Турубарова. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 264 с.
5. Бриндіков Ю. Л. Зарубіжний досвід реабілітації військово-службовців учасників бойових дій. Педагогічні науки : зб. наук. праць. Херсонський державний університет. Херсон, 2017. Вип. LXXVIII (78). Том 2. С. 195–200.
6. Бриндіков Ю. Л. Теорія та практика реабілітації військовослужбовців учасників бойових дій в системі соціальних служб. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.05 «Соціальна педагогіка». Хмельницький національний університет МОН України, Хмельницький, 2018.
7. Військова психологічна підготовка та реабілітація/від. військ.-соц. роботи соц.-психол. упр. Голов. упр. по роботі з особовим складом Збройних Сил України. Київ: Вид. : Філюк, 2015. 495 с.
8. Глоба О. П. Регіональне реабілітаційне середовище як фактор соціалізації дітей і молоді з обмеженими психофізичними можливостями: [монографія] / О. П. Глоба. Краматорськ: ДДМА, 2011. 348с.
9. Гончар І. Роль реабілітаційного потенціалу особистості в ході соціально-психологічної реабілітації. Актуальні проблеми соціальної роботи: теорія і практика : колективна монографія / І. В. Албул, О. Д. Балдинюк, О. М. Бойко [та ін.]; за ред. Н. М. Коляди; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань : Візаві, 2020. С. 67–75. <https://dspace.udpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/13130>

10. Гридковець Л. М., Вашека Т. В. Психологічне консультування. Посібник. Київ: Літера, 2015. 207 с.
11. Гридковець Л. М. Реабілітаційна психологія. Київ : КІБіТ, 2015. 42 с.
12. Дуб Віра. Реабілітаційна психологія : методичні матеріали до семінарських занять [для студентів ВНЗ]. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2017. 92 с.
13. Діагностика, терапія та профілактика медико-психологічних наслідків бойових дій в сучасних умовах : методичні рекомендації. Київ; Харків : ДУ «Інститут неврології, психіатрії та наркології НАМН України», 2014.
14. Джудіт Герман. Психологічна травма та шлях до видужання: наслідки насильства – від знуцань у сім'ї до політичного терору / Герман Джудіт. Львів, 2015. 416 с.
15. Зарецька Н. В., Гридковець Л. М. Організаційні засади надання психологічної реабілітації учасникам АТО членам їх сімей. Вісник КІБіТ. 2016. № 7. С. 26–33
16. Іванова О. Л., Пінчук І. Я., Хаустова О. О., Степанова Н. М., Чайка А. В., Пінчук А. О. Методичні рекомендації щодо надання першої психологічної допомоги сім'ям з дітьми, дітям, які перебувають/перебували у зоні збройного конфлікту/ /Підтримка реформи соціального сектору в Україні. URL: <http://zn-upszn.at.ua/DOK/methodic.pdf>
17. Карачевський А. Б. Адаптація шкал та опитувальників щодо посттравматичного стресового розладу. Збірник наукових праць співробітників НМАПО імені П. Л. Шупика. Київ, 2016. С. 607–620
18. Карачевський А. Б. Подолати алкогольну залежність. Львів : Свічадо, 2016. 124 с. (Серія «Сам собі психотерапевт»).
19. Кондратенко Л. О., Манилова Л. М., Чекстере О. Ю. Вплив психологічного стресу, викликаного гібридною війною в Україні, на професійні спроможності педагогів. URL: <http://orcid.org/0000-0003-4037-9652/275>
20. Кондратенко Л. О. Психологічні особливості сприйняття своєї ситуації дітьми-переселенцями із зони АТО та Криму. Науковий вісник Чернівецького університету: збірник наукових праць. Вип. 743: Педагогіка та психологія. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2015. С. 115–118.
21. Кошова І. В. Основи психологічної реабілітації : практикум. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 89 с.
22. Маруніч В. В., Шевчук В. І., Яворовенко О. Б. Методичний посібник з питань реабілітації інвалідів: Посібник. Вінниця: О. Власюк, 2006. С.7-33.
23. Мюллер М. Якщо ви пережили психотравмуючу подію / пер. з англ.. Д.Бусько, наук. ред.. К.Явна (Серія «Сам собі психотерапевт»). Львів: Вид-во УКУ : Свічадо, 2014. 120 с.
24. Оверчук В. А. Реабілітаційна психологія: навчальний посібник для студентів ВНЗ. Вінниця : Міленіум, 2007. 295 с.
25. Організація психотерапевтичної допомоги в системі реабілітації хворих та інвалідів з психічними та поведінковими розладами, кризовими станами і потерпілих в результаті техногенних аварій і катастроф в умовах реформування охорони здоров'я. Методичні рекомендації. Донецьк, 2012. 83 с.
26. Освітні основи реабілітології : монографія / А. Г. Шевцов. Київ : МП Леся, 2009.483 с.
27. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. Київ, 2018. 208 с.
28. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 2. Київ, 2018. 240 с.
29. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 3. Київ, 2018. 236 с.

30. Подолання наслідків психотравми: практичний посібник / за ред. Арне Гофмана. Львів : Свічадо, 2017. 259 с.
31. Пророк Н. В. Самовдосконалення як умова виживання в складних ситуаціях, які виникають на професійному шляху / Social and Economic Priorities in the Context of Sustainable Development: monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2016. Рр. 191-199.
32. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко, Л. Г. Царенко; за ред. З. Г. Кісарчук. Київ : ТОВ “Видавництво “Логос”. 2015. 207 с.
33. Психологічна допомога вимушеним переселенцям: Методичні рекомендації. Національний університет цивільного захисту України. URL: rda.hm.ua/files/4136_9730.doc
34. Романовська Л.І., Джигун Л.М., Синюк Н.В. Теорія та практика реабілітаційної роботи: навч. посібник. Хмельницький: ХНУ, 2009. 222 с.
35. Ромашин А.М. Первинна психологічна допомога і реабілітація в бойових умовах. Львів, 2014. 121с.
36. Синдром «професійного вигорання» та професійна кар’єра працівників освітніх організацій: гендерні аспекти : навчальний посібник для вузів та інститутів післядипломної освіти / Наук.ред. С.Д. Максименко, Л.М. Карамушка, Т.В. Зайчикова. Київ : Міленіум, 2004. 258 с.
37. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій: практичний посібник / за наук. ред. Т.М. Титаренко / Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2019. 220 с. URL: TitarenkoPos2019- maket.rtf (ispp.org.ua)
38. Гохтамиш О. М. Реабілітаційна психологія : навч.-метод. посіб. Вінниця : Віндрук, 2014. 100 с.
39. Туриніна О.Л. Психологія травмуючих ситуацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. 160 с.
40. Царенко Л. Г. Психологічна допомога військовослужбовцям в екстремальних ситуаціях // Перспективні питання психології: зб. наук. праць: за матеріалами Всеукраїнської міжвузівської науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні проблеми реалізації адаптаційного потенціалу особистості в сучасних умовах життєздійснення» (Слов’янськ, 21 січня 2016 р.)/ ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». Слов’янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2016. Вип. 1. С. 276–290.
41. Чекстере О. Ю. Гендерні особливості ПТСР у дітей, постраждалих внаслідок збройного конфлікту // Особистість в умовах кризових викликів сучасності: матеріали методологічного семінару НАПН України (24 березня 2016 року) / за ред. академіка НАПН України С. Д. Максименка. Київ, 2016. С. 360–366
42. Чухрій І. В. Соціально-психологічна реабілітація батьків, які виховують дітей з функціональними обмеженнями. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія. Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2016. № 45. С. 153–158

